

Халқ сўзи

Ўзбекистон —
кељагаи
бўёқ
давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

E-mail: xalksuzi@uzpak.uz

2003 йил 17 январь, №15-16 (3127-3128)

Жума

ҲАМДУСТЛИК МАМЛАКАТЛАРИ ҲАРБИЙ ИСЛОҲОТЛАРДА ҒАРБ ТАЖРИБАСИГА ТАЯНМОҚДА

Ўзбекистон Куролли Кучларида ўтказилаётган ислохотлар, мамлакатимиз парламенти бу борада қабул қилган янги қонунлар дунё сиёсатчилари, халқаро жамоатчилик томонидан катта қизиқиш билан кутиб олинмоқда. Ўзбекистон армиясидаги ислохотлар янгилик сифатида эътибор этилиб, хорижий мамлакатлар матбуотида бу ҳақда мақолалар эълон қилинмоқда. Жумладан, Миср Араб Республикасида нашр этиладиган "Ал-Сийёс" ("Сиёсатчи") газетасининг 2002 йил 22 декабрь сониди шу мавзуда мақола чоп этилди.

Куйида мазкур мақола билан танишасиз.

Марказий Осиёда, айниқса, Афғонистонда террор ўчоғи пайдо бўлиши, собиқ Иттифокнинг парчаланиши туфайли вужудга келган мамлакатларда мавжуд давлат тизимларига қаратилган ақидопарастлик таҳдиди уларни Ҳамдустлик доирасида бириктиришга ва Россия билан қатор ҳарбий битимлар тузишга мажбур этди. Ҳамдустликнинг тузилиши биринчи навбатида ҳавфсизлик ва барқарорлиқни мустаҳкамлаш,

ўққа тутди. Ўзбекистон, имзоланган битимга мувофиқ, ўзининг чегаралари, ҳавфсизлиги ва барқарорлигини мустаҳкамлашда ҳарбий-техникавий ёрдам сўраб Россияга мурожаат қилди. Шунингдек, Ўзбекистон Россия ва Ҳамдустликнинг бошқа мамлакатларидан битимда кўзда тутилган зарур чоралар амалга оширилишини талаб қилди. Бироқ Россия томонидан ҳеч қандай садо бўлмади. Натигада Ўзбекистон битимдан чиқишини эълон қилди ва Ғарб мамлакатларининг замонавий тажрибасига таянган ҳолда, ўзининг мулоффа қудрати ҳақида ҳавфсизлигини мустаҳкамлашга қаратилган чора-тадбирларни амалга оширишга киришди. Бундай йўналиш Европа ва Америка моделларига асосланган ҳарбий қурилиш тизимига ўтишда ўзифодасини топди.

(Давоми 2-бетда).

ҒАРБ ДУНЁСИДАГИ КАТТА ҚИЗИҚИШ

Матбуотимизда аввал хабар қилинганидек, Германиянинг Фрайбург университети ҳузурида "Немис-ўзбек илмий жамияти" ташкил этилиб, 2002 йилнинг 5 декабрида бу жамиятнинг тақдирот маросими ўтказилган эди. Мазкур жамият раиси Хелмут Рёсслер Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовга мактуб йўллаб, унда "Немис-ўзбек илмий жамияти" ўз олдига қўйган мақсад-вазифаларни баён қилган. Куйида ушбу мактуб ўқувчилар эътиборига ҳавола этилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Жаноби Олийларига

Сизга ва Сиз орқали бутун ўзбек халқига янги йилда бизнинг энг яхши тиллакларимизни билдиришга руҳлат беришингизни сўраймиз. Янги 2003 йил мустақил Ўзбекистоннинг сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётида улкан ва муштаҳкам ютуқлар олиб келсин.

Бизнинг янги ташкил топган илмий жамиятимиз икки давлат ўртасидаги таълим ва фан соҳасидаги ҳамкорликнинг ривожланишига ўз ҳиссасини қўиши ниятида. Хусусан, ўқув қуролилари ва икки мамлакатга оид маълумотлар билан алмаишуни қўллаб-қувватлашни мақсад қилиб қўйган.

Буюқ Ислам йўлида жойлашган Ўзбекистон ўзининг тарихи ва қадимий урф-одатлари билан ҳамда улуғ дошманд ва алломалар ал-Бухорий, ал-Мотурийдий, Ибн Сино, ал-Беруний, ал-Фарғоний, Улуғбек каби ва бошқа кўлаб жаҳонга машҳур шахсларнинг ватани сифатида Ғарб мамлакатларининг диққат марказида туради. Бу ўқанинг индо-герман халқларининг бешиги си-

фатида қаралиши кўпгина илмий манбаларда, шу жумладан, немис тилидаги манбаларда ишботланган. Бугунги кунда немис ва ўзбек илмий таълиқотчилари ўртасида яқин алоқалар ўрнашган. Биргаликда чоп этилган асарлар Ўзбекистоннинг дунёга очик қиёфасини Ғарб мамлакатларига кўрсатишга ҳисса қўймоқда.

"Немис-ўзбек илмий жамияти" дастурларининг амалга оширилиши давлатларимиз ўртасидаги илмий алмаишуларни қучураштириш ҳамда таълим ва фан соҳаларида Ўзбекистонда олиб бориладиган ислохотларни қўллаб-қувватлашда ёрдам беради. Янги ўқув иншоотларини, академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларини қуришда, уларни янги дарслиқлар ва ўқув жиҳозлари билан таъминлашда шахсан Сизнинг таъаббусиниз ва бевосита раҳбарлигиниз Ғарб дунёсида катта қизиқиш билан кутиб олинди ва бу ишларга замонавий жамият сари интеграция жараёни сифатида қарамолқоқ.

Янги йилда халқларимизнинг эзгу ниятлар йўлидаги интилишлари рўббега чиқишини тилайман.

Эҳтиром билан,

доктор Хелмут РёССЛЕР,
Немис-ўзбек илмий жамиятининг раиси,
Алберт Людвиг номидаги
Фрайбург университети.

"Зарафшон-Ньюмонт"
Ўзбекистон-Америка
қўшма корхонаси
Ўзбекистон Болалар
спортини ривожлантириш
жамғармасига 1
миллион доллар миқдо-
рида ҳисса қўишига
қарор қилди.

Юрт кељагаини ўйлаб

Мазкур корхона бир неча йилдан буён Зарафшон шаҳридаги мактабларни ўқув қуроллари, замонавий компьютерлар билан таъминлаш, болалар боччаларига ёрдам кўрсатиш билан шугулланиб келмоқда.

Шунингдек, қўшма корхона ўз фаолияти давомида "Проджект Хоуп" нодавлат ташкилоти билан ҳамкорликда мамлакатимизга 21 миллион долларликдан зиёд доридармонлар, тиббиёт ускуналарни келтирди.

"Туркистон-пресс"

«Кузатув»даги мол эгри ниятда келтирилганлиги учун узоққа боролмади

Кирғизистоннинг Қорасув шаҳри бозоридан юк ортан иккита «КамАЗ» автомашинаси ўш, Новқат, Қизилқия шаҳарларини ортада қолдириб, Боткент вилоятининг Қайтмас қишлоғи орқали ўтри йўллардан Олтиариқ туманининг Бўрбалиқ қишлоғи ҳудудига кириб келади. Шу ерга келиб, ҳар икки машина ҳам чироқларини ўчириб тўхтади. Ярим соат ҳайдовчилар нималар биландир машғул бўлишди. Бу қисқа тўхташнинг сирини кейинчалик аён бўлди.

Ўш шаҳри фуқароси Зиёиддин Вилоев бошқарувидиги 041-24 В давлат белгиси «КамАЗ» русумли автомашина 15А 49-81 белгилли автомашинага, Мавлюд Алиев бошқарувидиги 021-02 А давлат белгиси «КамАЗ» эса Р04-05 ФЕ давлат белгилли автомашинага айланиб қолган эди. Бир давлат автомашиналарининг белгисини иккинчи давлатнинг белгисига алмаштириш нима учун керак бўлди?

Давлат божхона ҳамда чегара постларини четлаб, айланма йўллардан Фарғона вилояти ҳудудига кириб олиб, давлат белгисини сохталаштирган машиналар тун ярмидан оққанда Ритшон-Қўқон автомагистрალი бўйлаб йўналишларини давом эттира бошладилар. Уларни кетма-кет 2 та бири ўш вилояти давлат автомабиль инспекцияси ҳисобидида турувчи ҳамда Фарғона вилояти Бўйайда тумани Янгиқўрғон қишлоғида яшовчи Аъзам Сайдалиев бошқарувидаги давлат рақами белгиси бўлмаган «Жигули» автомашиналари кузатиб келар эди.

«КамАЗ»дагилар ҳамда кузатувчилар эсон-омон Фарғона вилояти ҳудудига кириб олишганидан анча энгил тортишди. Лекин бу ҳолат узоққа бормайди. Ритшон тумани Учариқ қишлоғида йўлни назорат қилиб турган ички ишлар йўл-патрул хизмати ходимлари ҳамда давлат солиқ инспекцияси назоратчилари

автомашиналарни тўхташтишди. Машиналарни кузатиб келадиган Кирғизистон Республикаси Ўш шаҳар ички ишлар бошқармаси катта тезкор вакили, майор Эрнст Матисақов, шу бўлим ходими, милиция старшинаси Донйёр Туланов ҳамда Бўйайда туманилик собиқ милиция майори Алишер Сатторовларнинг «КамАЗ»даги юклар алоҳида кузатувдаги моллар эканлиги ҳақидаги ваз-қарсонлари ўтмади.

«КамАЗ»ларнинг юкхоналари кўздан кечирилганда ҳар икки автомашинага гўё хорижда ишлаб чиқарилган «видюр» ва бошқа хилдаги газламалар орттилганлиги аниқланди. Ватанимиз ҳудудига ўғринча олиб кирилган, божхона тўловлари ва сифат сертификатли бўлмаган газламаларнинг умумий қиймати 156 миллион сўмликдан ортиқ экан.

Божхона тўловларисиз юртимизга олиб кирилган газламалар хуфёна йўллар билан

Сирдарё вилоятининг Мирзаобод тумани маркази — Наврўз қўрғониди 1024 миқозга хизмат кўрсатувчи янги замонавий электрон рақамли телефон станцияси фойдаланишга топширилди.

Рақамли АТС ишга тушди

Қисқа вақт оралиғида мирзаободлик миқозларнинг аксарияти электрон рақамли телефон станциясида фойдалана бошладилар. "Сирдарё-Телеком" филиали етакчи муҳандиси У. Ражабалиевнинг айтишича, жорий йилнинг биринчи чорағида Боёв туманида ҳам 1000 рақамли ТДХ-2000 русумли ана шундай электрон рақамли телефон станцияси ишга туширилди. Бу эса миқозлар учун энг қулай ва замонавий телефон алоқа хизматида фойдаланиш имконини беради.

М. ХОЛМАТОВА.

Нега энди бизнинг бозоримизга қаерда ишлаб чиқарилганлигининг тайини ҳам бўлмаган матоҳлар эгри, гиром йўллар билан кириб келиши керак? Сифатсиз буюмларни ўзбек сўмига сотиб, халқнинг насибасини қирқатган олғирларга ўрин бўлмаслиги шарт! Эгри мўридан эгри тутун чиқади, дейдилар. Юртимизда ўрнатилган тартибларни четлаб, аллақимларнинг ҳаром жигилдонига лўқма етказиб бераётганларнинг ҳаракати душманининг ишидир!

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзининг ўз мухбири».

Бугун соат 10.00 дан 12.00 гача Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Рисбой ЖУРАЕВ телефон орқали мулоқот соатлари ўтказди.

Агар Сизни мамлакатимиз халқ таълими тизимига амалга ошириладиган тўб ислохотлар, Қадрлар тайёрлаш миллий дастурида белгиланган улутвор вазифаларнинг қандай бажариладиганлиги, бу борадаги янгилуқлар, муаммолар қизиқтирсиз, шу соҳадаги ишларни янада яхшилашга оид таклиф ҳамда мулоҳазаларингизни айтишни истасангиз, қуйидаги телефонларга қўнғироқ қилинг.

139-42-14, 139-19-59.

Бевосита мулоқотта марҳамат!

Бевосита мулоқотта марҳамат!

Бевосита мулоқотта марҳамат!

Йил якунлари муҳокамаси

Вазирлар Маҳкамасининг Ижтимоий мажмуида 2002 йил якунлари муҳокамасига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда мажмуа таркибига кирувчи вазирлик, муассаса, идора ва ташкилот раҳбарлари иштирок этди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ҳ.Каримов бошқарди. Қайд этилганидек, мамлакатимиз мустақилликка эришган дастлабки йиллардан Президент Ислам Каримов томонидан ижтимоий соҳа ривожини, фуқаролар турмуш шaroитини юксалтиришга алоҳида эътибор қаратилди. Ҳозирга қадар аҳолининг барча табақаларини ўзига қамраб олган давлат дастурлари қабул қилиниб, улар ҳаётга ижри жорий этилмоқда. Бугун туғилган гўдак тақдирдан то нуруний кексалар соғлигини тиклашгача бўлган барча босқичларда одамлар оғирини энгил қилишга қаратилган хайрли талбирлар мазкур дастурлар мазмун-моҳиятини белгилайди.

Хусусан, биргина "Соғлом авлод" давлат дастури доирасида амалга оширилган ишлар салмоғи ҳам чин маънода асрларга татигулиқдир. Жумладан, Гулистон шаҳрида 2,8 миллион АҚШ доллари қийматиди замонавий тиббий ускуналар билан жиҳозланган реабилитация маркази ишга туширилди. Пойтахтимизда Акушерлик ва гинекология илмий-тектириш институтини поликлиникаси ҳамда Тошкент педиатрия тиббиёт институтини ҳузурида Перинатал маркази ташкил этилиб, аёлларга юқори малакали тиббий ёрдам кўрсатила бошланди. Фарғона вилоятининг Бешарик туманида барча қулайликларни ўзига жамлаган "Она ва бола" маркази халққа хизмат қилмоқда. 1,2 миллион АҚШ долларида келтирилган тиббиёт ускуналари ўрнатилган. Нурута тумани марказий касалхонасининг туғруқ мажмуида юзлаб қақалоқлар соғ-омон ёрут дунё юзини кўрди.

Саккиз вилоят ва Тошкент шаҳрида Ҳамдустлик давлатларининг бирортасида бўлмаган "Она ва бола" скрининг марказлари ташкил этилиб, болаларнинг соғлом туғилишига замин яратилмоқда. Бунга қўшимча равишда оила қурмоқчи бўлган ёшларнинг никоҳгача тиббий куриклдан ўтказиладигани, уларни соғлом оила барпо этишга тайёрлайдиган доимий ишловчи курслар ташкил этилгани келажакимизнинг баркамол бўлишини таъминлашни шубҳасиздир.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Жамиятнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий соҳаларида ислохотларни эркинлаштириш ва қучураштириш, мамлакат ҳавфсизлигини таъминлаш бўйича Дастурларни амалга ошириш бора-сидаги чора-тадбирлар тўғрисида" ги Фармонининг ижроси яна бир бор муҳокамалдан ўтказилди.

Маълумки, ўтган 2002 йил тарихимизга Қарияларни қадрлаш йили сифатида кирди. Айни шу номада Давлат дастурининг ҳаётга таъбиқ этилиши натижасида мамлакатимизда қарияларимизни ижтимоий ҳимоя қилиш тизими тақомиллашди, уларга тиббий, санаторий-курорт, коммунал-маиший ва транспорт хизмати кўрсатиш сезиларли даражада яхшиланди. Президент фармонлари ва Вазирлар Маҳкамаси қарорлари асосида пенсиялар 1,32 марта оширилди, унинг миқдорини аниқлашда иш стажини бўйича теклашлар бекор қилинди. Бу табириларга йўналтирилган республика Пенсия жамғармасининг қўшимча харажатлари 75,6 миллиард сўмини ташкил этди. Йил давомида 2 миллион нафар пенсия ёшларга киши диспансер куриклдан ўтказилиб, бемор деб топилган 315 миң нафари шифохоналарда, сиҳаттоҳларда соғлигини тикладилар.

(Давоми 2-бетда).

Дехқоннинг косаси оқарса...

Ютуқларнинг калити аслида ўзимизда, ишининг кўзини билиш, уни самарали ташкил қилиш, барча-барча имкониятларни ишга солиш ва аввало, мутахассис ва деҳқонларни раббатлантириш, уларга суянишда.

(Президентиимизнинг халқ депутатлари Сирдарё вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқидан).

Қумқўрғон туманидаги «Мирзо Олим» фермер хўжалигининг раҳбари Ибодулло Қароров Сурхондарё вилояти «Пахтасаноат» ҳудудий акционерлик компанияси идорасига келди. Компаниянинг режа-иқтисод бўлими бошлиғи Абдулғаффор Расулов билан учрашиб, унга «Хўжалигимиз ўтган йили пахта сотиш режасини юз йитирма фойздан ошириб бажарди. Фақат сифатли пахта етказиб бердик. Бу ишмиздан биз нима раббатманфат кўрамиз?» деган саволни берди.

Бу гапни фермер беҳудуга айтмади. 2001 йилда ҳам у шартномани юз ўттиз фойздан ошириб бажариб, сифатли пахта етказишган бўлса-да, олган даромади мўлжалига етмаганидан кўнгли ўксатган эди.

(Давоми 3-бетда).

БЕВОСИТА
МУЛОҚОТ

Мухтарам «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газетхонлари!

ШАРҚОНА
МАЪНАВИЯТ

Шарқ деганда қаерин тушунамиз?
Аёлининг ёшини сўраш унтми?

Сизни халқ таълими
Вазирини эшитмади

ЛЕОНАРДО да ВИНЧИ

...Милан аҳолиси юксак ахлоқий-илоҳий маъмуни ўзида мужассам этган бу девор расмин ҳам табарруқ биллиб, уни кўзга суртар эдилар.

6-бет

ОЗОДЛИКДАН
НОДИР НЕ БОР?

«...Мана бугун амнистия туфайли озодликка чиқдим. Нодолик қилганлигини англаб етдим.»

2-бет

КЎЗБЎЯМАЧИЛИК

«... Ёзенингиз, бўшатиб юборишди-да. Энди 4 ой ранс бўлиб, оғзим ошта текканда... Иккамнинг мен ҳам 5-6 йил давримни сўрай...»

3-бет

ЧУМЧУҚ СЎЙСА ҲАМ...

Жуда кўп напирётларда (фақат вилоятлардагина эмас) галати бир ҳол расм бўлиб қолди: нуллини тўласангиз бўлди — ниманки ёзган бўлсангиз, босилди.

4-бет

Абдулла

Мамлакатимизда ҳудудий оммавий ахборот воситалари жадвал ғайрироҷланганда. Наманган вилоятида ўтган йили иккита янги телеканал пайдо бўлди. Метрли диапазонда «Шарқ ТВ» акционерлик телевизионис дастурали берила бошланди, вилоят телерадиокмпанијис хузурида эса «Умид» ёшлар студияси яш бошланди.

Янги телеканалларнинг

**И. РАЗЗОҚОВ,
ЎзА мухбири.**

ўтали. Ҳаёл суриб турган домла бир кунни шодон қийқариб юборади:

— Тондим!

Полизин орабел юрган Абдулла хавотирланиб, унинг олдида югуриб келади. Домла шёвр қўйди.

— Гап бундай, ука, — дейди у кейин. — Мен уч-тўрт йилдан бери бир дарди белавога йўлиққан эдим. Бунинг склероз, дейишди. Қўрсатмаган жойим қолмаган. Аслида бу ерга бир табиб чолнинг маслаҳати билан келгандим. Адамшаман, қовун шарофати туфайли дарддан фориғ бўлдим...

Шу-шу, қишлоққа «Абдулла қовунчи» тошкентлик машхур олимни даволабди, олим-

нинг ҳам давосини қўрсатган. Масалан, қовун пўчоғини қайнатиб, сувини юзга суриш керак», дейман уларга.

Абдулла ошпазлик ҳам қилади. Чакана пазанда эмасми, маъракада шўрва қайнатади. Бирла-яримда чандирдай қаттиқ гўштлар тушиб қолади. Қовун пўчоғи қозондаги ҳар қандай қаттиқ гўштни ҳалимдай юмшок қилиб қўяди. Шўрва шўрва эмас, ҳузурлиқон бўлади.

Хотини Манзураҳон ҳам унинг бахтига ўтти-шудлигини чиқди. Баъзиларга ўхшаб ҳар бир ишни қайнонасида сўраб ўтирмайди. Зарур пайтда эри билан бекамти туриб чопиқ қилади, қовун узати. Қўчқордай уч ўғли бор. Манзураҳон

қали. Қўни-қўшиллар гоҳида унга маслаҳат беришади:

— Бошининг оғритиб нима қиласан? Сотиб юбор шуларни, Абдулла! Жайдиларининг ўрнига кўп сот берадиган битта зотдор ситир ол. Қайтамга ташишининг қамаяди.

Абдулла кўнмайди. — Қўсиларинг-чи, ҳамсо-лар, — дейди у. — Мен буларни сотмайман.

Улар сабабини сўрашади.

— Тўғри, ўша зотдорнинг бир ўзи иккала жайдари ситиримдан кўпроқ сўт бериши мумкин, лекин ҳеч қачон буларчадиган гўш беролмайди. Айрончи ёки қаттиқ эмасман-ки, сутнинг миқдорини ўйласам. Мен деҳқонман, полизим-га гўнг керак.

бирортасида қовун етиштириш агротехникаси тўғрисида сўз йўқ. Бодринг беш қитъада етиштирилса, қовун атиги уч қитъада ўсар экан. Аммо-лекин қовуннинг момақаймоғи Ўзбекистонда булар экан.Ўзекистон қовун етиштириш бўйича дунёда биринчи ўринда туради. Мана, гап қаерда?

У гурурланиб, тўё қарсақ чақалданлай, қўллариини бир-биринга урди, кейин қизқ гап эсига тушандек, бир зум жими-ми қолди.

— Ўттиз йилдан бери янги қовун нави яратилмаган. Шу ўринда олимларимиздан озгина ўпқалаб қўйишга ҳаққимиз бор. Ахир, қовун инсон учун турган-битганини қовун фойда, ички тазоалини, организмни турли зарарли моддалардан фориғ қилади. Мағзида 82-92 фоиз сув, 8-15 фоиз қуруқ модда, 18 фоиз шаккар, 20-40 фоиз «С» дармондориси бор. Мен қовун етиштирувчи деҳқон ҳўжалиги ҳақида ҳали бирон-бир газетда ўқимаганман. Мени бир нарсас қизиқтиради. Бобур бобомизга туялар қарвонида уч ой йўл босиб, ҳандалак ёки «Амири»ни олиб боришмаган, албатта. Хайтовур, «Қирқма»га ўхшаган йўлга чидамли бир нав бўлса керак. Шуни ҳам билгим қилади.

— Яна бир масала бор, — дейди Абдулла ўйчан. — Шўро даврида Париж Коммунаси кўнини байрам қилди. Лекин умумҳалқ тантанасига айлиниб кетадиган қовун сайлини унути қўйди. «Экканга икки раҳмат, еганга ети раҳмат», деган мақол ўшанда чиққан.

Абдулла қовунчининг тақлифи бўли.

Одам боласи билган ишни қилса, қўлдан келмайдиган соҳага бош сўқмас. Қайси йили Бобовта мактаб директорини ҳўжалигининг бўлиб бошқарувчис қилиб қўйишди. Полиэтикада экиш ишлари тугатилган 15-20 кун ўтгач, бўлим даладарига раҳбарлар, мухтасислар келишган эди, улар бошқарувчилдан сўрашди:

— Уруғ нега қимбат?

Бошқарувчи бир зум ўйла-ниб қолди, кейин таваккал қилиб мўжмалтоп жавоб берди:

— Чапта тушган бўлса керак! Эстрада қўшиқчилари қуй-лагандек, ана, томоша лалай-

лалай... Бу латифа эмас, бўлган воқеа.

— Булбул йўқ жойда қур-бақа бўлбў бўлади, — дейди Абдулла. — Учалар билан деҳқонларни фарқлай билиш керак. Думбири чертиш у ёқда турсин, хўштак чалишни билмайдиганлар оркестрдан жой олишяпти, доллар бўлладан бўлим бошқарувчисидек қовун тушириб қўйишяпти. Таник-ли бир муҳаррир «Истеълоди борларга ёрдам бериш зарур, истеълодсизлар ўзлари йўл то-пиб олишади», деган эди. «Сизларнинг орангизини Сир-дарени кўтараман, унинг ав-валги шўхратини тиклайман, деб майдонга чиқадингиз ор-номуси баланд, қатъиятли одамларни қидираман», деди Ўртбошимиз сессияда сўзла-ган нутқида.

Изоҳнинг хожати йўқ. Аб-дулла ака — шўлдай майон-талаб полизчилардан бири. Аммо таассуфли томони шун-даки, бошқа туманлардан кел-ган маҳсулотини йиғишти-риб бўлгандан кейин «Бу жойларни елканнинг чуқури кўрсин», деб хайрлашмай жўнаб қоладиган учар пиз-чиларга, шолкорларга, поми-дорчиларга, қарамчиларга ер масаласида «йўқ» деганга ра-ислар Абдуллага келганди қисиндилар. «Тепалагилар биздан қовун сўрамайди, пах-та сўрайди, бўғлой сўрайди, калламинини ачитма», дейдилар. Лекин Абдулла ҳам қўяли-гандардан эмасди, эшикни бе-китсалар, тешикдан бош су-қиб, дардини айтaverди. Раҳ-барларнинг тоқати-тоқ бўлди. «Пичоқни мана шу еримга олиб келдинг, — деди бири бўғзини кўрсатиб, — бир пиз-ла чойни бемалол ичгани қўсанми-йўқми?» «Улардай бетишмас экансан, — деди ик-кинчиси, — бўлди-да энди, тошга ёмғир қор қилар экан-у, сенга гап қор қилмас экан». «Қирқига чидаган, қирқ би-ринчисига ҳам чидайди, — деди учинчиси, — яна бироз сабр қил».

Шундан бери ўн қовун пи-шиги ўтди. Абдулла ҳамон жавоб кута-ди. Кўпроқ ер олиб, ширин-шаккар қовунлар етиштириш ҳақида ўйлайди.

Алиқул ХОНИМҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Дехқоннинг косаси оқарса...

(Давоми. Боши 1-бетда).

— Бултурги ва бурунги хатолар энди тақдорланмайди, — деб жавоб қилди Расулов ўз ҳақида қизиқувчан деҳқоннинг ташири-дан кўнгли хушнуд тортидиган бўлиб.

Фермер «Нима эди ўша бултурги «хато-ликлар»?» деганди ана ҳамсуҳбатининг озги-га қаради.

— Сиздан пахта сотиб олган заводнинг хо-машдан ажратиб олган толаси 2001 йилда 27 фоиздан ошмай қолганини, бу режадагидан қарийб олти фоиз кам эканини биларсиз? Сизга ҳам шу кўрсаткичдан келиб чиқиб ҳақ тулган. Ўрмонга ўт тушса, ҳўлу қуруқ бара-вар ёнади-ку.

— Якунланган йилда-чи?

— Бултурми? — Расулов қозғога қаради. — Уч ой ичида компаниямиз 104 минг тонна пахтани қайта ишлаб, 38300 тонна тохта тайр-лади. Бурноғи йилнинг шу даврида бўлса, шунча тохта 124 минг тоннага яқин пахтадан чиққан.

— Бу...

— Бу 2002 йил мавсумида сифатли пахта-ни қабул қилганимизни, тарозларимизнинг шайлиги, деҳқоннинг меҳнатини ўнгу сўлга оғмай қўрсатганини билдиради. Бу хомаш-дан ажратиб олинаётган тохта 36 фоиздан кам бўлмаётганини аниглади.

Шу ўринда биз бўлим бошлигининг гапла-рита қўшимча қилиб қўйидаги кузатишлари-мизни баён қиламиз: 2001 йилда вилоятда 341 минг тонна пахта тайрланган эди. Бу ҳосил-нинг 59 фоизи биринчи навга, 8,1 фоизи ик-кинчи, 11,1 фоизи учинчи, 9,2 фоизи тўртин-чи ва нихоят, 40592 тоннаси, яъни 11 фоизи на деҳқоннинг, на пахта саноатининг манфа-тига асқотадиган 5- навга қабул қилинган эди. Обрўсини сақлаб қолишни ўйлаганлар деҳқоннинг манфаати, даромадини оёқ ости қилиб, етиштирилган ҳосилнинг ҳатто тенг ярмини 5- навга — арзон-таровга сотган ҳолат-лари содир бўлган эди.

— Ўтган йили пахта етиштирувчи ҳам, уни қабул қилувчи ҳам сифат деб, самара деб иш-лади, — дейди шероболлик ижарачи Ш.Расу-лов. — Ўзимдан мисол, қарасам, бир тележа-пахтадан 300 килосини нам, деб чегириб таш-ламоқчи. «Пахтани биз, нима, ердан супуриб оламизми», дедим. Ўша пахтани қуритиб, то-залаб олиб келиб топширдим. Чегирма пахта фойдага қолди. Ана шу зайлда пахта қабул қилишни мувофиқлаштирилган аввалдан ку-затиб келинган келишмовчилик, тушунмо-вичлик барҳам топти. Бир-бирини тушуниш юзга келди.

— Гап бир-бирини тўғри тушунишда, — дейди илгари пахта тозалаш заводида кўп йил-лар директор бўлиб ишлаган, энди бўлса ўзи фермер бўлиб хомаш етиштираётган жарқў-гонлик А.Ибодуллоев. — Режабозлик амал-та-қал йўсинда топшириқни бажариш қайфия-тини тугайди. Бундан ўнгит, ёниги, ерни талон-тароз қилишдек ноҳуш ҳолатлар юзгага келади. Натижада тиззасигача сув кечиб, гўза сугорган, чопиқ чопган деҳқон даромаддан бенабис бўлиб, йил охирида бармоғини тиш-лаб қолаверди. Манфаатдорлик бўлмаса, ло-қайдлик, ялқовлик, ерни алдашга ўхшаган найранглар жавлон урди. Бугун мен пахта-ни сотдимни, вассалом, нарғи бўлганича бўлар, демайман. Керак бўлса, заводда қан-дай ишланаётгани билан қизиқаман. Пахта-чилигимизга янги иқтисодий тамойиллар кириб келаяпти. Режани толага нисбатан бел-гиланган усулларга ўтармиз. Бу, ўз наба-тида, пахтакорни пухта ҳисоб-китоб қилиш-га, фаровон яшашнинг ҳадисларига ва пир-вард натижада соҳани янама ривожлантириш учун интилишларга ўргатади.

Ургатапти ҳам. 2002 йилда, масалан, ви-лоятда ялли пахта ҳосилининг 78,2 фоизи би-ринчи навга қабул қилинди. Бешинчи нав эса 0,01 фоизни ташкил этди, ҳолос.

Яна иқтисод бўлими бошлиғи билан фер-мернинг гурунгига қайтдик.

— 2002 йил ҳосилидан — дейди Расулов, — агар толани бир фоизга оширсакми, 3204 тон-на қўшимча тола олган бўламиз. Биз тола чиқишини бурноғи йилдагидан 5,4 фоиз қўпайтирмамиз. Бу — 18 минг тоннага яқин

тола, дегани. Унинг пулидан кўп қисми хо-маш қайта ишлаб бўлинган, сизларга — пахта етиштирувчиларга берилди. Тушунтирилди-ми?

— Тушундим, — дейди фермер. — Отангиз-га раҳмат!

— Раҳматни фойдани олганингиздан кейин айтасиз.

Сурхондарёда ўтган йили тажриба ва та-шаббус, деб айтса бўлганган яна бир янгилик жорий қилинди. Бу ҳам пахта етиштирувчи-нинг манфаатига тегишли.

Илгари деҳқон ўзи етиштирган пахтаси-нинг ёғини, кунжара ва шөлхасини ёғ қор-хонасида ўзи оларди... Корхона вилоятда — битта. Пахта етиштирувчи жамоалар эса уч мингдан зиёд.

Ана энди ўша уч минг субъект вакилининг қорхона остонасида уловини олиб келиб, қороз тўлдирувчиларнинг бирини топса, иккинчи-сини йўқотиб, бир кун-икки кун эмас, ҳафта-лаб мустар бўлиб қотиб, шунда ҳам ишини битказолмай изига қайтишларини кўз олдин-гизга келтирди.

Бундай тамойилга барҳам бермоқ учун 2001 йилда ҳар бир туманда деҳқоннинг улушини қорхонасида келтириб тақсимлаб берувчи базалар ташкил этилганди. Ўз ҳисоб-рақами-ни очиб олган бу воситачи таъминловчилар савдо-сотикни чалқаштириб қўйдилар. То-монларнинг дебиторлик ва кредиторлик қаро-лари қўпайди. Тажриба ўзини оқламаганди бўлди. Шундан сўнг вилоят ҳокимлиги ишни соддаштириш йўлини қилди: Денов мой заводининг ўзида (бу қорхона «Сурхонзои-қовқатсаноат» ҳиссадорлик жамияти деб юри-тилади) пахта етиштирувчилар билан олди-бердини мувофиқлаштирувчи савдо базаси тузилди. База ҳар қайси туманда ўзининг ом-борларини очди. Ҳисоб-китобларни юртиш марказлаштирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани олдиқ. Бундан ҳамма хурсанд.

— Улушимизни ҳўдди қишлоқ дўконидан мол харид қилгандай эркин олаверамиз, — дейди Ўзун туманидаги «Муродбоб» фермер ҳўжалиги бошлиғи Иброҳим Муродов. — Тошу тарози ривожлантирилди. Ширкат ёки фермер ҳўжа-лиги энди, фалон микдордаги ёғ ё кунжара-нин беринг, деб қорхона бошлиғига урмаяй-ди. У тегишли ҳисоб-китобларни савдо ба-засига тақдим этса бўлди, орадан кўп вақт ўтмай, маҳсулотини ўз туманидаги омбордан олаверди.

— Денов ёғ заводи билан бизнинг қишло-гимиз 200 қақиримлик йўл, — дейди Муза-бот туманидаги «Наврўз» фермер ҳўжалиги бошлиғи Ражаб Қурбонов. — Энди яхши бўлди. 2001 йил ҳосилидан ажратилган ёғ ва кунжарани ол

Асқар МАҲКАМ.

Хориж спорти

Мақсуд МИРЗО тайёрлади.

Дил МУРОД тайёрлади

Мезон

Биз кўп нарсаларни туб моҳиятига етиб-етмай ишлаб, тушуниб-тушунамай эшитиб кетаверамиз. Назаримиз, *Шарқ, Шарқ маданияти, Шарқ адабиёти* тушунчалари ҳам шундай. Негат? Чунки *Шарқ* деб бизни фарбликлар айтади. Аслида, биз кимгадир нисбатан *Шарқ*, кимгадир нисбатан *Гарбмиз-ку?* *Узоқ Шарқ, Яқин Шарқ* деган жой номларини ҳам амалда фарбликлар кўйган.

Жаҳон илмида, шартли равишда, *Шарқ* деб Осиёни, *Гарб* деб Европани кўзда тутиш бор. Араблар яшайдан келиб чиқиб, баъзан Африка қитъасидаги Мисрни ҳам *Шарққа* киритаверамиз. Аслида, Миср, жўрғуфий жойлашганига кўра, Европада қараганда ҳам гарббоқда.

Шарқ деганда дунёнинг фақат мусулмонлар ишайдиган ҳудудларининггина кўзда тутиш нотўғри. *Шарқ адабиёти* атамасини ана шундай тур маънода ишлатиш ҳоллари кўп учрайди. Ҳолбуки, Хитой, Япония, Хиндистон... ҳам — *Шарқ*.

Шу маънода, *Шарқ маънавияти* тушунчасини ҳам аввал муайянлаштириб, обдон аниқлаштириб олишимиз керак.

Ҳаммаининг-ку асли бир — бани Одамимиз. Лекин Европада бориб қолса, юриш-туришимиз, қай бир масалада ўзини тутишимиз, нимагадир муносабатларига қараб, юзимиёна солавермасамиз, гоҳ яхши, гоҳ ёмон маънода: «*Шарқ — Шарқ-да*», деб кўйишди.

Бутун Шарқни бирлаштириб турадиган жуда кўп жиҳатлар бор. Масалан, азалдан ерда (студла эмас), иложи борича, чордона кўриб ўтирармиз, Хитойда, Японияда, Хиндистонда, Ироқда бўлсин — шундаймиз. Ўзимиздан ёши улурроқ одамни ҳурмат қилишга ҳаракат қилаверамиз. Қариндош-уруғ муносабатларини қаттиқ тутамиз. Ойлада ота-онанинг мавқеи ҳам тамом бўлакча. Масалата шаксини нуқтаи назар билан ёндашишдан кўра, тайёр анъаналарга амал қилиб кетаверишни кўпроқ хуш кўрамыз. Биздан донимдан кўпроқ чиққан. Адабиётимизда адаб тарғиби асосий ўрин тутди. Бизда жамоачилик руҳияти кучли. Гарбда — ягона-чилик (индивидуализм). Ва ҳоказо.

Нега ҳинд фильмларини бунчалар севиб томоша қиламиз? Тўғри, дини бошқа, тили ҳам яқин эмас, турмуш тарзи ҳам унчалар ўхшайвермаслиги мумкин. Лекин бизни ахлоқий мезонлар бирлаштирди. Мустақиллик шарофати билан телевизорда хитой, япон киноларини кўриб, билиб олдикки, ахлоқий мезонларимиз, яъни умуммаънавиятимиз учун ёрқин жуда яқин экан. Шунинг учун Европа ҳаммаини бир қилиб «*Шарқ*» дер экан-да.

Эҳтимол, биз шарқона деб санаётган жиҳатлар бир пайтлар Гарбда ҳам бўлгандир. Кейинги технологик тараққиётлар замонлари Европани тубдан ўзгартириб юборгандир. Бу ерда янги шу масалани муҳокама қилиб ўтиришниш имкони йўқ. Чунки таҳдиди... керак бўлган бундан зарурроқ масала бор-да.

Моломиди, *Шарқ* умумтаракқийида Гарбга интиллаётган, ундаги технологик ривожланиш, бозор иқтисодиёти ва демократияни амалга оширишга ошқайётган экан, у шарқона маънавиятини асраб қолиши керакми ё тамоман гарбона маънавиятга ўтиб кетгани маъқулми?

Халоллик — барака

«Бахт ўз қўлимизда»

— дейди нуруталик тўқсон бир ёшли Хўжам бобо ТўРАЕВ

Янгибон қишлоғида яшовчи бу отахон номини кўпчилик эшитган, танийдиганларини эса ҳар қадарда учратасиз. Ўзимиз кишининг қиласида турган эканми, кунги кеча тўқсон бир ёшли қадим қўли. Чайир, бақувват, қўлиб берадигиз, невар, чевараси тенгиларини курашга тортиди.

Шу отахон истиқлолнинг дастлабки йилларидаёқ болалари, қўни-қўнлиларининг «хўй-хўй, шомоним» дейишларига қарамай, ҳовлиси ёнида иморат қўтариб, тегирмон ўрнатди. Биласиз, тоғли қишлоқда тегирмончига ҳамини иш топилади. Шундан бери қишлоқ дошлариниғина эмас, узоқ-узоқлардан ҳам одамлар отахоннинг тегирмонига бугдой кўтариб келади. Бобо тегирмончиликнинг ҳадисини олганлардан-да. Бир дон донининг ҳам исроф бўлишига йўл қўймайди. Гардини ҳам суғуриб эласига қайтарди. Ўнмақорларнинг қўнлидан чиқариб қоларганига қаноат қилади. Айримлар учун текнига ҳам иш бақаравери. Негат десангиз, «фалончиги, бола-чақаси кўп, икки-уч кило билан бойиб қолармиди» деб қўйди, ҳоло.

Аслида бобо — Нурутанинг энг бадавлат инсонларидан бири. Айтишларига ўз уруғ-айиқларининг сонини ҳам, исминини ҳам аниқ билайди, шекилли. Баъзида ҳақлашадиган кичик неварининг исмини айтиб-чи? дейишса, «Истиқлол, болам, Истиқлол» дейишдан нарина улоқмас экан. Ахир, уш уш, уш икки қиздан тўқсон нафар невар, кўрб беш чевар, олти эварали инсон қайси бирининг исмини эслаб қоларди, дейсиз.

Яратганга беаудла шуқулар бўлсинки, тўрт мукам соғ, — дейди отахон қаддини роз тутиб, — шу ёшимда ҳам одамларга нафим тегаетганидан бахтиёрман. Гар кунини 5-6 кишининг ҳолатини қириқарининг ўзи бахт. Шунинг ўзи менга божаси куч-қувват бахш этаверди.

Тегирмон, оғилмадиган 40-50 бош қўй-эчки, сигир-бўзоқ, қўшимча томоққа оряқдан бекамий ишлатишми. Ҳой, қанчали ҳисобга олмаганда, бир неча ушун дуконга ютарамайди. Пенсия пули ана бир мадд.

Замонамиздан ўргулди, эркинликнинг қўли узун. Йилламан деганин иш кўп, бокаман деганин қўй кўп. Яйлаворларининг барги кенг, ҳаммани тўйдираверди. Ҳовлисида бир-икки бош ситир, 5-10 бош қўй-эчки, 15-20 та товуқ боққан киши ҳеч қачон юпун қолмаган.

Мен сизга айтсам, ҳалоллик ҳар қандай мартабадан, мол-давлатдан устун. Қўй-барақа, мўл-қўллик — ҳалолликдан. У ҳамини инсоннинг тегик, бақувват, тилини бурро қилади. Бирининг минг бўлини сири ҳам шундай.

Қарингала ёларинини бошимдан кеңирганлардан сўранг. Истиқлол деганимиз мен тегиларини ҳам қайта ёшатириб қўйди, бугам. Атрофда боқинг, эвара тўғтай аттанлар қамдан-кам. Йилига бир-икки чевара, эвара тўғтай бобо бўлганма-а. Шундай тинч, фаршон ҳаёт кечирганинг сайин янагинг келавери экан. Илоҳим, янги йил ҳаммага бахт, ҳалоллик, поклик, ота этсин.

Инглиз адаби Тома Фүллер «Бир умр бахтли бўлишни истасанг ҳалол одам бўл» деган экан. Хўжам бобо Тўраев шу жиҳатдан ҳам энг бахтли инсон. Умр бўйи ҳалоллик навишласини тўғиб яшайпти. Ким билан сўхбатлашсанг, у ҳақдан тилидан бол томиб гапирди. Отақонининг ҳаётдаги ўрини ҳам, турмуш тарзи ҳам кўпчилик учун улкан мақсадлар.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Масаланинг нозиклиги, мураккаблиги, ҳатто қаттиқлигини теран тушуниб етмаган киши ўйламай-нетмай: «Шунга ҳам ота гўри — қозихонами, иккаласини уйғунлаштириш керак, вассалом!» — дейди-қўяди.

Лекин уйғунлаштириш деганини қандай тушунайлик?

Икки йил муқаддам Қўбирис (Кипр) мамлакатига бордик. Россиялик бир катта олимнинг вилласида (дала ҳовлисида) меҳмон бўлдик. Мезбон, грузин ҳамкасбимиз ва камини завжиямиз билан, армени ҳамкасбимиз ўн-ўн бир ёшлардаги қиз невараси билан борган. Нонуштадан кейин ҳамма денгизга урди ўзини.

Шилар рўйхатини беради. Эр кишининг тутилган йили ёзилади-ю, аёлларники кўрсатилади. Бу қанақаси бўлди? Ахир, бизда эркак-аёл ҳуқуқи тенг-ку! Сабаби суриштирилса, Москвада чиқадиган «Труда» газетаси ҳам шундай қилар экан. Улар Фарб маънавиятидаги: аёл кишининг ёшини суриштириш ёки билдириш уят бўлади, деган ақидага амал қилишган.

Хўш, шу олатни биз ҳам кўр-кўро-на олаверишимиз керакми? Аввал яхшилаб таҳлил қилиб кўрайлик-чи, қайси бири юксакроқ маънавият?

...Германиянинг янги пойтахти Берлинда таржимонлар тўғри раҳ-

атдаги ана шу тасвирларни ҳаётда кўргандек бўласан. Шунда, валлоҳи аълам, санъатнинг ахлоққа салбий таъсири бўлдимикан, деб ҳам ўйлайсан. Яланғоч суратлару ҳайкаллар кўпашвергани сайин одамлар яланғочлаша бормадимикан? Ахир, одамзоднинг энг катта маънавияти — барглар билан бўлса ҳам, аввал авратини бекитиш, кейин баланини кийим билан ўраш эмасмиди?!

Демак, бутун биз халқ сифатида нима маънавият-у, нима маънавиятсизлик эканини обдон фарқлаб олишимиз керак бўлар экан.

Шўро даври кўп нарсани айқаш-айқаш қилиб ташлади. Суннат тўғи-

иккинчисини — амаки... дегандай. Бири тўғининг умумий саҳнини — давра бошқарувчи, табриқловчилар ва санъаткорларнинг чиқишларини су-ратта олади, бошқаси даврама-давра юриб, одамлардан келин-куёв ҳақидаги тилақларини сўрайди. Яхши. Лекин бир тўғининг видеога олинганини тўғи кўриб қидиқ. Ўн бири киши табриқ айтган — барининг гапи битта: «Келин-куёв бахтли бўлсин! Яна-ги йили шу пайтда бешик тўғи қилайлик!» Ҳайрон қоласан, бирови амма, бирови хола, ана бири синфдош жўра, бошқаси курсдош дугона. Наҳотки, шу одамларнинг келин ё кўёвга дилдан, ақиддан, уни яхши билган кишидек юрагида бориини айтиб табриқлашни эптомласа?! Лоақал, айтийлик: «Дугонам синфда фақат аёло баҳолаб олиб ўқиган. Ҳаётда ҳам доим қайнота-қайносаннинг «беш» баҳосига сазовор бўлиб юрсин!» — дейлаимиди?

Йўқ-да. Биз — Шарқ одамлари микрофон тутишганида аввал ўзимизнинг нима дегимиз келаетганини эмас, бошқалар шундай вазиятда нима дейётганини ўйлаيمиз. Албатта, ҳамма айтадиган гапни айтиб қўя қоламиз: шу тинч-да, нима делчин-гиз?!

Аммо... Бир хиллик, бир хиллик ва яна бир хиллик. Бунинг телекўрсатувларда ҳам, радиосиштиришларда ҳам, маъбуот чиқишларида ҳам кўраверганимиздан кейин, бундақа ҳаёт қандай ўзгарилади, уни ким ўзгарилади, деб ўйлаб ҳам қоласиз.

Қўбирисда Россиядан борган беш-ўн одам билан танидим. Хар бири — бир олам. Бирининг ҳаёт тарзи иккинчисиникига тамоман тескари ҳам бўлиши мумкин. Бир журналист бу хоржий мамлакатта бориб, сув остида гаввос бўлиб, видеоуратта олишни маъқ қилибди. Англияликларда ҳозир сув остида сузишга ўқиган жуда кучайибди. Лекин Англия атрофдаги суварлар Кўбирисдагидек тиниқ эмас экан. Улар оидларни сув остида сузиб, шуни видеокамерага таъриб олиш, кейин уларда шундан заҳирлаб юриш учун атай Кўбирисга келар экан. Ҳалиги рус журналистимизнинг ошғини олчи экан. Яна бири аёл у ерда рус чучвараларини уйда тугиб сотар, жуда катта муҳлис ортирган экан...

Езда Бахмалга бордик. Лоф эмас, юз саксон хил гўл. Қўбириснингиз ишонмайсиз. Бундақа гўлдан тоғ кам бўлади, ростки. Ҳамма ёққа қутик-қутик асарларлар қўйиб ташлаган. Суриштирсан, бари бошқа жойлардан келган асарларчилад экан. «Ўзларингиз асарларини қўйғайтирилганлар, яхши бўлмайсиз!» — деб сўрадим қишлоқ катталаридан. «Бизда қиш совуқ келсин!» — дейди. Лекин Москва шаҳар мэри Юрий Лужков ҳам асарлар боқар экан. Наҳот, Бахмал Москвадан ҳам совуқ бўлса? Йўқ. Асарчилик билан шуғулланган учун ангиллик қиш, ўқини, ўрганиш, касбини, турмуш тарзини ўзгартириш керак. Шарқоналигимиз бор-да, шу янгиланаверишни кўп ҳам хуш кўравермайсиз.

Демак, шарқона маънавиятимиз бор, шарқона иллатларимиз ҳам йўқ эмас. Бирини саклаб қолтиб, замонга мос равишда тобора тақомиллаштиришимиз, иккинчисидан иложи бори чарча тазорқ халос бўлишимиз керак, деб ўйлаيمان.

Султонмурод ОЛИМ, республика «Маънавият ва маърифат» маркази раҳбари ўринбосари.

— Қаерга кетарди, қорингала, — дебди уста ва ўзи билган гапни айтибди. — Бир дурадгор бўлган экан. Ўша киши кимнингдир ишини битказганди, уйи соҳиб унга ана пул берди. Дурадгор эса пулни бир қопчага жойлаб, уйига равона бўлади. Йўлда унга бир топ дуч келади.

— Хорманг, — дейди чол дурадгорта.

— Саломат бўлинг, отахон, — жавоб беради уста.

— Қопчангиздаги нима, ўғлим?

— Буми, бу... қиринди...

— Ҳа, шундай денг, унда қириндингизга барақа берсин...

— Чол шундай деб, қўзлан го-йиб бўлибди. Дурадгор кейин билса, у Хўжан Хизр экан, лабини тинишаб қолди.

Искандар дурадгор бу гап билан пулдан гапирган одамга жавоб берган бўлади-да, қўшиб қўяди:

— Ҳа, энди насибага яраша тушиб туралди-а...

Қўриналди, Искандар мол-дунёга ўз эмас. Мабоодо у мол-дунёни томонга руж қўйганида, бу яқин атрофда ундан ўтатиган пулдор топиладими. Аммо дурадгор бунга интилмайдди.

Бойлар ҳам кўп. Халол меҳнати билан бири минг бўлаётган кишилардан биттаси тадбиркор Исом ака Қораварид. Бу инсонини Уругтуда каттаю кичик яхши билди. Хар ишда поки-залиқни қадриловчи, кам таъминланган оилаларга беминнат ёрдам қилувчи Исом ака ҳар доим кексалар дуосини олиб юради. Яқинда у киши Уругт бозорини ёнида жойлашган, анчадан бери қаровсиз қолган бинони ўз тасарруфига олибди.

Нияти — гилам тўқиш цехи очини. Яқин орада биро таъмир-таъмир қилинган, цех очилса, атрофдаги ёшларнинг бир нечаси иш билан таъминланади.

Санаввераск, юртимизнинг бошқа жойларида бўлганидек, Уругтуда ҳам бундай баррикент, савмийи, саховатли кишилар кўп. Уларнинг ишини кузата туриб, беҳиёт ҳавасингиз ортди, муомаласига, юриш-туришга қараб шундай бўлганини, одамларга яхшилик қилганини келди.

Максуд ЖОНИХОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ХИКОЯТ

Худойи

Бутун Саттор полвонниқиди худойи. Маҳалла-қўй, қариндош-уруғлар, яқин дўсту биродарлар деганлардек, барчаси учун наҳороти ош. Қон чиқаришга катта қўчқор сўйилган. Ҳизматчиларнинг қўли-қўлига тегмасди. Ҳаммага ўзига яраша иш тақсимлаб берилган. Юз кило гуруч дамланади дошқозонларга.

Хуллас, қўлчилардан меҳнат қочиб қўтилмас экан. Эрта билан соат беш яримга ош тайёр бўлди. Дастурхон тўла-тўқис, мева-чевалардан тортиб, банан-ананасларгача, pista-болом, турли ширинликлар бисёр.

Полвоннинг яқин ҳамкасблари, ака-укалари эшик олдида турна қатор бўлиб, одоб билан қўл қўлуштириб туришибди. Қўлига «сотка» телефон ушлаб олган полвоннинг ёрдамчиси ҳамма ишга қўз-қулоқ, келатганлари каттиқ олиш, жой-жойига олиб бориб ўтказиш — барчаси қўлдан оғирлашган топиришган.

Мана, тонгдан бошлаб турли марказдаги машиналар тўхтовсиз келиб турибди. Хуллас, ҳовлига, ичкари уйларга одам сиймай кетди. «Катта»лар учун алоҳида қилинган жойлар ҳам тўлди ҳисоб.

Шу вақт қўчаннинг нариги томонидан қўлтиқ таёқли, юпун кийинган бир одам шу томонга инқиллаб кела бошқиди. Саттор полвоннинг қўзига у — ҳашаматли манзарани бузётгандай кўринди, шекилли.

— Хой, Жўравой, анави келаетган ким, ўзинг қара унга, — деб қолди.

— Ошга келаетган бўлса керак, — деди ёрдамчи эътиборсизлик билан.

— Бор, тўхтат уни, айт, кейинроқ келсин.

Жўравой қаторлашиб келаетган одамлар орасини ёриб ўтиб, чўлоқ кишининг ёнига бори.

— Ажажон, сиз бироз сабр қилиб туринг, одамлар кетгач, кирасиз, — деди.

Ие, ука, бу ерда худойи бўлаётган эмиш деб эшитиб эрдим афсус...

Хуллас, соат тўққизга қолмай одамлар тарқалди. Ярим қозон ош қозонда ортиб қолди.

Дониманда бобоқалонларимиз демишларки, шухратпарастлик учун саховатли ишлар қилиш худойликдир, исрофгарчилик эса қашшоқликка олиб келур...

Қабулхонада

Анвар Нурий бошқарма эшигидан кириб бораётган эди. Форма кийган навбатчи йигит «Рухсатномангиз борми?» деб уни тўхтатди.

Мен фахрийман, мана, тувоқномам, — деди ота ёнидан насақа дафтарчасини чиқариб.

Шу вақт икки йигит, бирининг қўлигиди «Сотка», ким билангиз сўзлашмоқда. «Ота, четроқ туринг», деб уни туртиб бошқармага кириб кетишди.

— Бу ҳужжатингиз ўтмайди, ҳў анови жойда телефон бор, қабулхонага қўнғир қилинг, сизга рухсатнома беришадди, — деди навбатчи йигит.

Анвар Нурий оқилсизга ҳайриблиб чиқиб кетмоқчи бўлиб турган эди, ҳар тўғул шу ерда анчадан бери ишлайдиган Гулсум опа деган машинистка уни таниб қолди.

— Анвар ака, келинг, келинг, бормисиз, омонмисиз, бема-лол кираверинг, — деб илтифот қилди. Кейин навбатчи ташуштира кетди: — Бу киши Анвар Нурий бўладилар. Шу ерда боб директор бўлиб ишлагандир.

Хуллас, Нурий бошқармага кириб олди.

Мана, уш қардон жойлар. Ёмилда, зинаполардан қалам-бақалдан кўтарилиб, анави эшикдан ўз хонасига кириб иш бошлади. Ёш, куч-қувватга тўлган, келишган йигит эди. Барча унга ҳавас қилиб, суҳбатига мушток бўлиб қўлиб, ўтиришарди.

Мана, ўзининг қабулхонаси, иш кабинети. Секкин-аста қабулхонага кирди. Котиба қиз ким билангиз сўзлашмоқда. У юмшоқ диванга ўқиди. Ҳаёли париниш. Ўша арпиллаб-дарилаб юрган келарида, бир вақтлар келиб, уш қўй қабулхона, насада бошлиқни кутиб ўтирмаган деб ҳў ёлганганди? Афсув, мансабининг бор чоғида ўзининг осмонда қўрасан, тўе шу лавозим сента абодий берилгандек. Ҳаёт шундай. Келишар, яна кетишар...

Нихоят, телефон қўйилди.

Қўним, бошингизга кириб айтинг, Анвар Нурий келибди дег...

— Хозирча башқар, ҳеч кимни қўймагин, дедилар.

— Майли, бизро кўтман бўлмасам...

Котиба қиз ер остидан Нурийга қараб қўяр, нэтиробла не учундир. Чунки қариндасида ўтирган зот негандир унга танишдек кўринар, сўрашга тили бормас.

— Мана бу шаффа Навойи ҳазратларининг кўп жалдлик китоблари бор эди...

— Мен билмаيمان, бир йил бўлди ишга келганимга, — деди котиба ҳаётга толиб.

— Сиз менинг исми-шарифимни айтдингизми бошлиққа?

— Айтдим, айтдим, ўтира турсин, — дедилар.

Шу вақт кимдир қўнғирроқ келди. Каттароқ жойдан бўлса керак, котиба шоштанга бошлиқ хонасига кириб кетди. Бир дақиқа ўтмасдан қайтиб чиқиб, трубкани илтиб, кейин Нурийга маъноли қараб қўйди-ю, деди:

—Келганингизни яна эслатдим, иложи бўлса бошқа кунни кела қолсин, дедилар.

Анвар Нурий ўридан турди-да, секкин-аста қабулхонадан чиқиб, лифтозлардан эҳтиётлик билан бораб, ҳаёллари тўзган ким эдим, ким бўлдим? Балки мен ҳам мансаб курсисиди ўтирганимда бошим айланиб ўзимни йўқотиб қўйганимдир. Манманлик касалига ўлдирди, бировларни оёқ унганда қўрсатгандирман, кўнглига озор берган бўлсам ҳам ажаб эмас. Ҳў, келган бўлса-чи!

Ундан, ўзинча ҳулоса чиқарди: бошинида давлат қуши қўниб, катта лавозимларга қўтарилганда, одамларга қўроқ яхшилик яхши амалларнинг саховатли ишларини қилади.

Эшик ёнида уш Гулсум опани учратди, овқитдан қайтиб келатган экан.

— Кириб қичқирганимиз шопирдингиз ёнига?

— Ҳа.

— Сизга машина чакриб бермайдими?

У гапиролмасди, фақат бошини сикитиб, «Йўқ» ишорасини қилди-ю, илдам олдига кетди. Ҳеч вақога тушунмаган аёл унинг ортдан қараб қолди...

Ўзук кўзидидаги сўз

Ажаб бир дунё экан бу. Янаш, ҳаёт тарзими ҳам. Мана, етган, ўзи ўсиб-ўнган, қисқалоқли йиллари ундан қўрдон юбунни — ҳаётнинг ўзармаси қонунини.

Бутун ниҳоят, ўйи. Турсунбой ота қиз Анганин ушмоқда.

Ош, шўрликнинг қўйиб-ёниши ўз йўлга-ю, аммо ҳаммадан аялайди, оғийб, ёмон қўллардан асраб юрган арқатойини иссе ҳеҳ этиди ўзини. Сўрай навоси инграйди қўлларини эзиб: «Келин пошша, тўй сенни, оғонаси тиллодан уш сенки»...

Ота сўнгги бор кўзини, бастаси тиллодан уш сенки... дуота қўй очил:

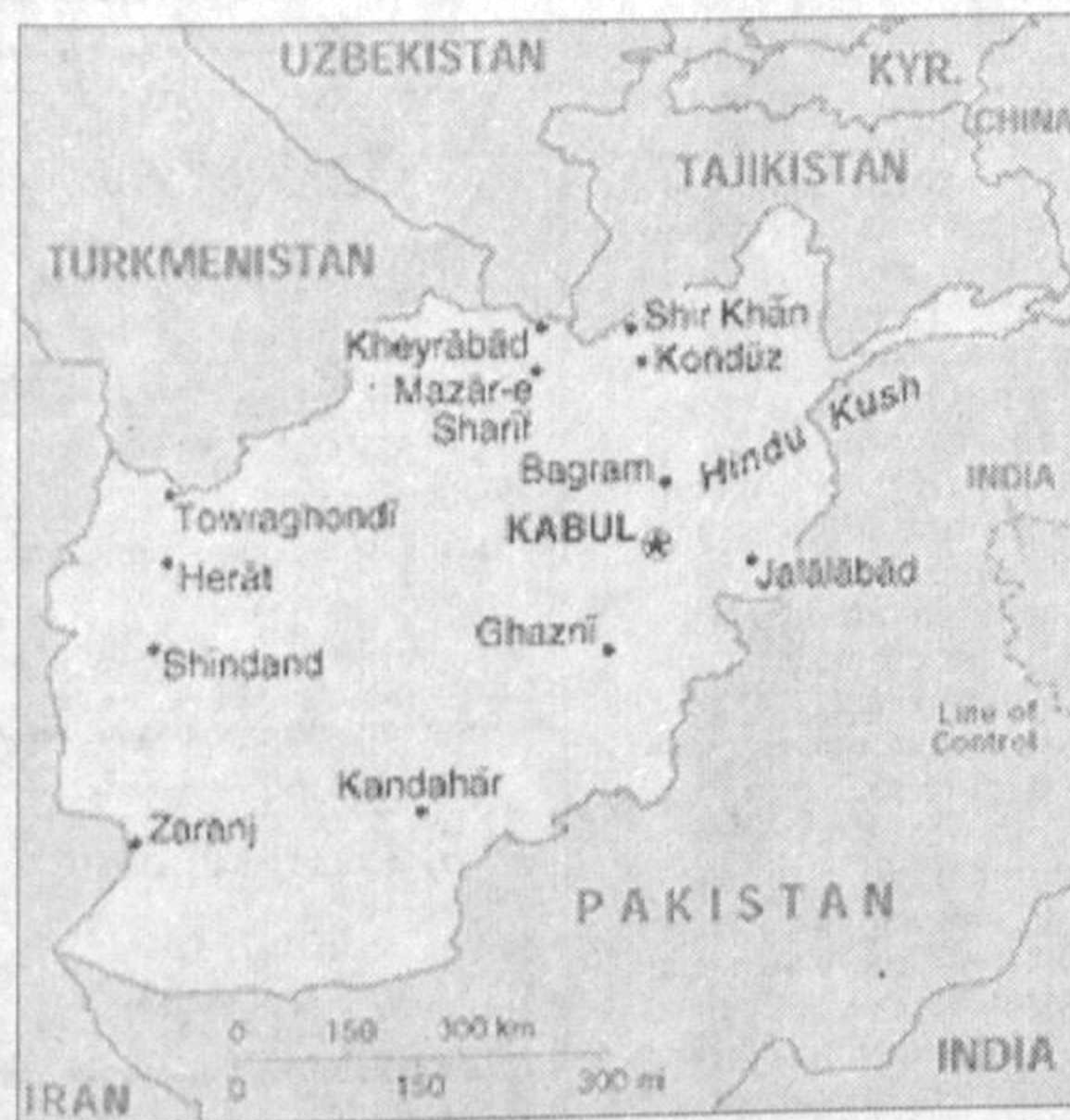
— Илоҳ, борган жойингда тиниб-тиничинг, бахтли-саодатли бўлгин!

Кейин «Мендан сента эдалик», деб чироқли бир қўтича тутказди.

Шундай қилиб, қизнинг ушатиб кетдишлар. Қўнлар ўтди, ойлар эди ўз ҳаётиндан. Тўсатдан бошига ташиши тушди: сўнгини эри тўхматганим ё ҳақданми, қамалган, оилани пурут кетди...

Бир кунни қиз, қўнни ёш, йўқлиқдан қийнабди: «Энди нима қилсам қиз, уш отаси берган чироқли қўтича...»

Ош, шўрликнинг қўйиб-ёниши ўз

Афғонистон:

ТИКЛАНИШ ЖАРАЁНИ

Узоқ йиллик низо ва урушлардан сўнг Афғонистон заминидан низо тинчлик ўрнатилди. Албатта, халқнинг турмуш даражасидаги катта ижобий ўзгаришлар ҳақида гапиришга ҳали эрта. Чунки урушлар даврида мамлакат иқтисодий, кишлоқ ҳўжалиги бутунлай издан чиққан, йўллар, маъмурий бинолар, йўллар, кўприклар вайронга айланган эди. Бугун афғон халқи оёсийишга ҳаёт йўлида дастлабки қадамларини ташлади. Айниқса, аёлларни ишлаб чиқаришга, билим олишга жалб этиш йўлида амалга оширилаётган ишлар, радио ва телевидение, матбуотнинг аста-секин халқ орасига кириб бораётгани ушбу мамлакатда ҳам ҳаёт ўз оқимидаги ўзгаришлардан дарак беради.

Мана шундай ўзгаришларни мамлакатнинг шимолида, Ўзбекистон билан ён-ён жойлашган Балх вилоятида, унинг маркази — Мозори Шариф шаҳрида ҳам кўриш мумкин.

Яқинда мазкур шаҳарда «Толибон» ҳамда «Ал-қоида» халқаро террорчилари зулмидан озод қилинганнинг бир йиллиги кенг нишонланди. Бу санага бағишланган асосий тадбир шаҳар марказидан 25 километр узоқликда жойлашган тарихий меъморий-мудофаавий мажмуа — Қалъаи Жангида бўлиб

ўтди.

Тадбирда Афғонистон мудофаа вазирининг биринчи ўринбосари, мамлакат ўтиш давридаги ҳукуматининг Шимол минтақасидаги махсус вакили, генерал Абдурашид Дўстум сўзга чиқиб, жумладан, шундай деди:

— Халқаро терроризм ислом никоби остида Афғонистонни харабага айлантирди. Террорчилар нафақат бизнинг Ватанимиз — Афғонистон, балки минтақа ва бутун дунё оёсийишлигига хавф солди. Энг оғир давларда АҚШ раҳбарлигидаги тинчликни сақлаш халқаро кўчлари бизга ёрдамга келдилар. Биз дўстларимиз, жумладан, кўшини Ўзбекистон давлатининг тутган йўлини жуда-жуда қадрлаймиз.

Толиблар, «Ал-қоида» террорчилари, энг аввало, афғон аёлларининг бошига кўп кулфатлар келтирдилар. Ўз жигарбандларидан жуда бўлган Узо хонимнинг сўзларини бир тинглаб кўринг:

— Уларнинг қилмишлари — бегуноҳ инсонларни қалтаклашларини, дорға оёсийишларини, тошбўрон қилишларини ҳеч бир афғон аёли ёдидан чиқармайди. Улар биз, афғон аёлларининг оддий инсоний ҳуқуқларимизни оёқ ости этдилар. Фарзандларимизни эса билим неъматидан маҳрум қилдилар. Шукурки, бир йил ол-

дин ҳақиқат ва адолат тантана қилди ва биз халқаро террорчиларни қишанидан озод бўлдик.

Бир йил олдин мана шундай йиғилишларда хотин-қизлар қатнашиб, сўзга чиқиб, тасаввур қилиш ҳам қийин эди. Бугун Мозори Шарифда мактабу мадрасаларда билим олишга интилаётган, Балх телевидение-си орқали ўз дўгонларини янги ҳаётга даъват қилаётган қизларни кўриб, улар ўз келажига ишона бошлаганининг ғувоҳи бўлдик.

Мозори Шарифни террорчилардан озод қилишда аме-

вон ҳаётини Ўзбекистон ёрдамисиз тасаввур қилолмайди.

— Мамлакатимизда ҳаёт жаҳолат ботқоғидан чиқиб, маърифат томон бормоқда, — дейди Афғонистон ўтиш даври ҳукуматининг амалдаги режалоштириш вазири Хўжи Мўхаммад Мўҳаққиқ. — Энг муҳими, Афғонистоннинг яхлитлиги сақлаб қолинди. Кўп миллатли юртимизда миллатлараро низолағаро барҳам берилмоқда. Афғонистон иқтисодиётининг инфратузилмаси яратилмоқда. Йўллар, кўприклар тикланмоқда. Масалан, ўтган давр

даги тинчлик ва барқарорликни таъминлаш масаласида катта роль ўйнаган ва ўйнайди.

Ҳа, дарҳақиқат, иккала мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик имкониятлари кўп. Хайратон кўприги эса мана шу алоқаларнинг энг муҳим воситасидир. Бугунги кунда айнан шу кўприк орқали Афғонистонга халқаро инсонпарварлик ёрдами етказиб берилмоқда.

Телевидение ва радио соҳасидаги ҳамкорлигимиз эса ўз натижаларини бера бошлади. Ўзбекистон Телерадиокомпаниясининг техник ёрдами туфайли бугун Балх телевидение-си фаолият кўрсатмоқда. Ўтган йилнинг охирида эса бир гуруҳ афғонистонлик радио ва тележурналистлар Тошкентда, Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро ижтимоий марказида ўз малакаларини ошириб, Ўзбекистондаги улкан ўзгаришларнинг ғувоҳи бўлиб, ватанларига қайтдилар.

Шунингдек, Мозори Шариф аҳолиси Ўзбекистон телевидение-си бемалол томоша қилиб, дунёдаги ўзгаришлардан бохабар бўлмоқда.

Хуллас, афғон халқи тинчлик ва барқарорлик сари қадам ташлади. Бу тинчликдан нафақат жафокаш афғон халқи, балки биз, Ўзбекистонликлар ҳам манфаатдормиз. Чунки халқимиз бекорга «Кўшнинг тинч — сен тинч», деймайди.

Президентимиз Ислоҳ Каримовнинг яқинда Остона шаҳрида бўлиб ўтган Марказий Осиё ҳамкорлиги ташкилотини саммитида Афғонистонни мана шу ташкилотга кузатувчи сифатида жалб этиш тўғрисида таклиф киритдилар. Чунки, бу мамлакат йиғирма йилдан кўпроқ вақт мобайнида халқаро ҳамжамиятдан ажралиб қолди. Бугун у минтақа давлатлари ёрдамида жуда муҳтож. Ўзбекистон эса ўз қўшинларидан ёрдамни ҳеч қачон аямас ва аямайди ҳам. Хайрихоҳлик ва саховатпешалик халқимизга хос фазилатдир.

Мен Афғонистонни тарқатар эканман, бу жафокаш юрда барқарорлик ва фаровонлик бир умрга қарор топишини жуда-жуда истаб қолдим.

Шоҳаҳҳор САЛИМОВ.
Тошкент — Мозори Шариф — Тошкент.

Матбуот
котибининг
таъкидлашича...

Оқ уй матбуот котиби Ари Флейшер «агар Саддам Хусайн мамлакатни тарқатиб, суд олдида жавоб берса, ҳақиқат қарор топган бўлар эди» деб таъкидлаган. «РИА «Новости» агентлигининг хабарига кўра, ўтган ҳафтада Флейшер, АҚШ мудофаа вазири Дональд Рамсфелд ва бошқа юқори мартабали кишилар Йроқ етакчилигини лавозимидан ўз ихтиёри билан кетиши энг яхши қарор бўлишини айтишган эди.

Роботларга
йўл беринг

Япониянинг Фукума префектураси ва Фукуока ҳамда Китақюсю шаҳарлари ҳокимияти парламентага «Роботлар учун алоҳида зона» лойиҳасини қўллаб-қувватлашни сўраб мурожаат қилишди. Худуд олимлари роботларнинг янги туркумини яратишди. Улар нафақат ҳаракатлана олади, балки транспорт ҳаракатини ҳам назорат қилиб туришлари мумкин.

«News ру»нинг маълумотида кўра, айни пайтда роботларнинг шаҳар кўчаларида эркин ҳаракат қилиши учун полициядан рухсат олиш керак.

Йиғирма киши
заҳарланди

Олмаотада газ тақсимлаш станциясини газ билан тўлдириш пайтида газнинг ҳавога чиқиб кетиши натижасида 20 киши заҳарланган, қурбонлар ичида болалар ҳам бор.

Фожиа «Интергас — Марказий Осиё»га

қарашли биринчи станцияда содир бўлди, деб хабар беради «Интерфакс» агентлиги.

ГТС ўрта таълим мактаби яқинида жойлашганлиги туфайли 9 нафар 10-13 ёшдаги болалар шифохоналарга келтирилган.

Натижасиз
сайловлар

Чехияда ўтказилган Президент сайловлари натижасиз тугади. Президентликка номзод Вацлав Клаусни сайлаш учун 28 овоз етмади.

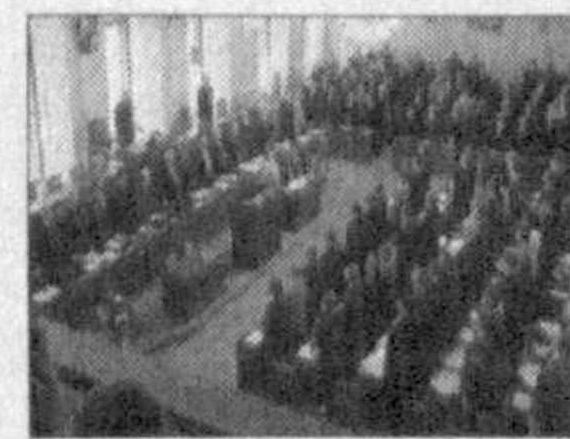
Яширин овоз бериш учун бюллетенга икки номзод — Сенат (парламентнинг юқори палатаси) раиси Питтгард ва собиқ бош вазир Вацлав Клауснинг фамилиялари киритилган эди.

«РИА «Новости» агентлигининг маълумотида кўра, Клаус — 113, Питтгард — 84 овоз олган. Чехия Конституцияси бўйича президентлик лавозимини эгаллаш учун 141 та овоз олиш керак. Яқин кунларда сайловнинг янги тури қачон ўтказилиши маълум бўлади.

Қамоқхонада чекиш
мумкин эмас

Калифорниянинг бешта қамоқхонасида чекиш ман қилинди. Ахлоқ тузатиш муассасаси маъмурияти фикрича, ушбу чора ўпка касалининг камайишига хизмат қилади.

«РИА «Новости» агентлигининг хабарига кўра, Калифорнияда ушбу касалликка қарши курашиш учун ҳар йили миллионлаб доллар сарфланмоқда.

ЎЗБЕКИСТОНДА
БИРИНЧИ МАРТА!

ЭЛЕКТРОН
ПОЧТАНИ
ҚАБУЛ ҚИЛИШ
ВА ЖўНАТИШ

ВЕБСАЙТДАН
ХАБАР
ҚАБУЛ ҚИЛИШ

ЛОГОТИП, РАСМ,
МУСИҚАЛАР
ҚАБУЛ ҚИЛИШ

ҲИСОВ ҲАҚИДА
МАЪЛУМОТ ОЛИШ

ТўЛОВЛАР
МИҚДОРИ ҲАҚИДА
МАЪЛУМОТ ОЛИШ

(ҚИСКА МАЪЛУМОТ ХИЗМАТИ)
(ОВОЗЛИ МАЪЛУМОТ ХИЗМАТИ)

ЎЗБЕКИСТОН БЎЙИЧА
ШАҲАРЛАРАРО
ҚўНГИРОҚЛАРНИНГ
1 ДАҚИҚАСИ НАРХИ
40% ГА
АРЗОНЛАШТИРИЛДИ!

SMS
VMS

GSM ТАРМОҒИДА ХИЗМАТ КўРСАТИШ РЕЖАЛАРИ
(Тарифлар 20% қўшнча қиймат солиғи билан АҚШ долларларида кўрсатилган),
2002 йил 1 ноябрдан бошлаб амал қилади.

Хизмат кўрсатиш режалари	Абонент тўлови (АҚШ долларларида)	Ириши алоқаси баҳоси (АҚШ долларларида)	Чиниши алоқаси баҳоси (АҚШ долларларида)
Эксклюзив	2,0	0,08	0,10
Престиж	125,0		Бепул

Илова:
«Ўздунробита» НК тармоғи бўйича GSM рўсунида ягона рўйхатга олиш зонаси амал қилади,
яъни танланган хизмат кўрсатиш режаси тарифлари GSM тармоғи доирасида қучга эга.

БЕПУЛ УЛАШ
ДАВОМ ЭТМОҚДА!

UZDUNROBITA
first cellular

Нечано - қундуз маълумотлар хизмати:
130-09-09, 131-09-09, 103-09-09
«Ўздунробита» НК телефонларидан - 611.

Тошкентдаги сервис маркази манзили:
Усмон Юсупов кўчаси, 16-уй ("Лабзак").
www.uzdunrobota.uz

МАХАЛЛА
Бизга аجدодлардан мерос урм бу,
Тарих билан энгиз — қадим-қадим бу,
Турмушимиз тарихи — эзу турмуш бу,
Барлашиб тузган мушай бутун бу,
Хар нарсасига қодир уюшган палла,
Ўзбек маҳалласи — нодир маҳалла.

Она-юрт — маконинг оstonасидир,
Чикажак жаҳонинг оstonасидир,
Замин ва замонинг оstonасидир,
Еру омонинг оstonасидир,
Йиқо хонадонинг эру маҳалла,
Жонга туташ жонинг эру маҳалла.

Олис кетар бўлсанг сўровинг ўша,
Танг қолсанг ҳиммат-ла ўровинг ўша,
Хар бир мушкулданг яровинг ўша,
Одмингга сергак қаровинг ўша,
Адан айрилайсан ундан айрилсанг,
Хеч қайга сиймайсан ундан айрилсанг.

Бағрида элнинг чўнг қадр қиммати,
Ўзбекча саволат, меҳру шафқати,
Зарғарона диди, илму саввати,
Послик, гузаллик ва хисос, рабати
Ўзбекча турмушининг андосидир,
Дилга йўл бошловчи дарвозасидир.

Маҳалласи шайнинг булганган нодон,
Аждодлар шайнинг ҳам айлағай пайхон,
Боболар қарига етмасе инсон,
Билки, эртаси ҳам бўлаёт жистон,
Шу боис маҳалла бизга муқаддас,
Аждодларга шундай қолдиросан бас.

Ибрат олсин десак келажак авлод,
Юрдош, маҳалламиз айлалик обод,
Токи хар кўчада ниҳоллар шамшод,
Хушхон ариқлардан таралсин абаёт,
Маҳалла кўрк очса-кўрк очар кентлар,
Ватан бағрига ҳар бўи сочар кентлар.

Аммо кўча-кўйи этсак-да гулзор,
Чиниди бўлса ҳам йўллар девор,
Турт фасл ҳукуқинг ўтказса баҳор,
Маҳалла обод деб лаф урмоқ бекор,
Агар дил муқамил обод бўлмаса,
Қалбимиз гурбодан озод бўлмаса.

Кўчага эжажак гуллардан олдин,
Равон тасма каби йўллардан олдин,
Гузару майдонлар, кўчалардан олдин,
Қалбни гурбодардан тозалар олдин,
Шунда маҳалламиз мезлаб бўстонга
Ўзбекистон қайтар Ўзбекистонга.

Ҳабиб САДУЛЛА,
Ўзбекистон халқ шоири.

— Шундай гаплар, денг...
Абдуғани ЖУМА сурат-лаҳзаси.

«Эртақлар шаҳарчаси» шуми?

Қарши шаҳридаги Навоий номида истироҳат боғи қаерда жойлашган дейсизми? Шаҳарнинг қўқ марказида. Виллоят ҳокимиди биноси билан ораси 500 метрча келадиган. Мустақиллик майдонидан ўтсангиз, ана шу истироҳат боғининг ажаблор дарвозасига кўзингиз тушади... Кунин кеча ана шу дарвоза ёнларда ўтиб кетганда, ёшларча бўлиб билан жажжи қизалоқнинг гапи қўлоғингизга чалинган.

— «Эртақлар шаҳарчаси» шуми? — норози оҳангда дерди онасига қизалоқ.

— Ҳа, шу. Нима, сента ёқмадими? — Екмади, — бийрон жавоб берди қизча.

— Эртақлар шаҳарчасида шу-нақа бўлади? — Яна қандай бўлиши керак? — кулди онаси.

— Вой, қизим тушмагур-ей, кўнглинг нималарни ҳоқламайди-я... Рустамдан ҳам Қаршида «Эртақлар шаҳарчаси» борми? Атрофга разм соламан, Дарвозанинг чап тарафиди катта-катта қилиб «С новым годом!» деб ёзилган оқ мато деворга осилган. Ундан баландроқда майда ҳарфлар билан «Эртақлар шаҳарчасида марҳамат!» деган ёзув бор.

Хўш, қани, «Эртақлар шаҳарчаси» ни кўрсак, кўрайлик-чи, деб дарвозанинг чап томонидида йўлакдан кета бошлайман. Шу жойда — Мустақиллик майдонининг охирида амфитеатр бор. Амфитеатр саҳнасида жажжи болакайлар инграётган куйга монанд рақс тушмоқда. Амфитеатрнинг орақсида «Нилуфар. Морозено. Соки» ёзувлари бор икки қаватли уй қўзга ташланади.

— Эси, бино, — дейишди унда қараб ўтган кетганлар. — Бир маҳаллар ағойиб қўқ эди. Каровсиз қолдиби.

Ана шу «Нилуфар» қаҳвахонасида 100 метрлар нарида яна бир «қошона» (қандай иморатлиги номалум) ишга тушмасдан, неча йилдирки, вайрона бўлиб ётибди. Икковининг ораси эса янқоқдор, чангалзор. Ана шу янқоқдордан сал нарироққа борсангиз, «Навоий» кинотеатри, виллоят мусиқали драма театри бинолари кўринадиган. Ҳай, майли. Биз истироҳат боғига кирайлик-чи, «Эртақлар шаҳарчаси» зора шу ерда бўлиб, деган умидда ўша ёққа юрамиз. Кўп эмас, 100 қаддамча юришимиз биланқоқ пештоққа «Компьютерные игры» лаҳзаси осигилиқ хор-хараба иморат пайдо бўлади.

Лукма

— «Компьютер ўйинлари» эмиш, — кулишди ўтиб қайтаётганлар. — Бинонинг ичига қарашга юракнинг бетламайди-ю. Анави «Рассом» деб ёзилган иморат-чи? Қўлай-қўлай деб турибди. Унинг қаринишлари «Босма темир йўли» ни айтмайсизми? Шулоққина рельслар қалтиририлиб, 2 та вагонча қўйилиб ётибди. Бунақаси эртақда ҳам урмалайди-я.

Бундай манзарани кўриб, ҳалиги она-боланинг гапларини эста олдим. Қизалоқ бекорга ранжиямаган экан.

Хўш, нега Қаршида бундай ҳолат ҳўқм сўрмоқда? Нима, шаҳар мутасаддилари «Давлат тили ҳақида» ги Қонун ижроси билан қўққайишларимиз? Қўққайишларимиз.

«Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

бартараф этилмоқда» деган жавоб ҳаминча тайёр. Лекин «Нилуфар. Морозено. Соки» — ган ёзувлар, вайрона қаҳвахона 5-6 йилдан бери шу ҳолатда турибди. Шаҳар мутасаддилари уларни кўришмайдими? Бунга сира ишонингиз келмайди. Ахир нима кўп, тадбир кўп, уларнинг виллоят мусиқали драма театрига, амфитеатрга кундан-кунга келишлари кўп. Ажабланирси, театрлар оралиғидаги янқоқдор чангалзор, унда ўтлар юрган қўқларга уларнинг назари тушмаслигини. Ахир бу шаҳарнинг қўқ маркази бўлса...

деб ўйлаб ҳам кўрмаслиги қўққайишларимиз. Ҳар йили виллоят ҳокими бир ой эмас, 3 ой ободончилик ойлари эълон қилиб, қарор чиқаради. Ўз навбатида Қарши шаҳар ҳокими ҳам. Қарорлар ижроси билан қўққайишларини виллоят ҳокими қўққайишларимиз...

Бу гапларни қўққайишларимиз эдиб қўққайишларимиз. Шаҳар эгасининг «Мен Олий Мажлис депутатиман, юқори идораларда ҳам гапимни тинглашади. Сизни истаган пайтда ҳўққайишларимиз қўққайишларимиз» деган дағдағаси, «Шу шаҳарда яшайсизми?» деган пиласидаси қўққайишларимиз қўққайишларимиз. Нақара, хизматчилик. Шоир айтганидек, «Ёсам улди-рарлар, ёсамас улам!»... Майли, шаҳар ҳокими яна уйга қўққайишларимиз, лўқ урса, урар. Фақат Қонун ва қарорлар ижроси ҳақида муаллақ қолмасин. Ана унда ҳўққайишларимиз эртақлар шаҳри қад ростлайди. Акс ҳолда...

Норзулла РАВШАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ажойиб кишилар ҳаётидан

Леонардо да Винчи 1452 йилда оддий нотариусчи оила-сида дунёга келди. Унгача бу сулоладан биронта машҳур одам чиқмаган. Леонардо тар-

ларсимон парвоз этиши мумкинми ё мумкин эмаслигига нега қўққайишларимиз қўққайишларимиз? Шулоққина рельслар қалтиририлиб, 2 та вагонча қўйилиб ётибди. Бунақаси эртақда ҳам урмалайди-я.

расмини ҳам табаррук билиб, уни қўзга суртар эдилар. Айнаи пайтда Леонардо худди шу даврда осмонга парвоз қилиш ниятида шунга мос қўққайишларимиз ҳам яратди. Мон-

ЛЕОНАРДО да ВИНЧИ

бияси билан ҳам ҳеч қим алоҳида шуғулланмаган, бирон мактабда ҳам тузуқ-қуруқ ўқимаган. Тиркичилик қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин у бошқа улўғ бир мактабни ўтаган. Бу — бевосита табиат бағрида тажрибалар ўқитиш, борлиқнинг объектив ҳўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Лекин минг уринмасин, Леонардонинг ихтироси осмонга йўл оча олмади. У «қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

қўриб, уларга ҳавас қилиш асосиданга туғилганми?

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққайишларимиз.

Йўқ, бунинг сабаблари ана-да қўққайишларимиз қўққайишларимиз. «Қўққайишларимиз» қўққай